

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratov po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 25. oktobra 1901.

Poštno-hran. št. 849.872

Kako zboljšajmo svoje gospodarstvo?

(Piše A. Štrekelj.)

V. Poprimimo se sadjarstva!

(Konec.)

Kmetovalcu prav nič ne pomaga, če goji še tako skrbno sadno drevje a pušča sadež, plačilo svojega truda, v nemar. Kaj ti zaleže, če imaš še toliko lepega sadja, ako ga ne znaš uporabiti in spraviti v novce, ali pa se ti še prej pokvari, nego ti da najmanjši dohodek! Mari naj sadimo in gojimo sadno drevje samo radi lepote? Ne, ono nam mora donášati tudi dobiček! Za vsakogar, ki se hoče baviti s sadjarstvom in hoče dobro gospodariti, je torej velicega pomena, če zna, kako mora s sadjem ravnati, da mu bo dalo največji dobiček, ki je sploh mogoč. Po kraju in deželi je jako različno, kako priti do tega dobička in vsakdo, ki ga bo hotel doseči, ravnati bo moral po svojem najboljšem prepričanju; nekaj pa je, rekel bi, skoraj povsod pri nas, kar se mora odpraviti, če hočemo, da nam bo donášalo sadje sploh kakov dobiček. In to si hočemo bolj natanko ogledati.

Najpreje mi pride tu na misel preklja, s katero sadje klatimo. Malokatera stvar napravlja sadju, pa tudi sadnemu drevju toliko škode, kakor ravno ta priprosta

priprava. Koliko samo rodnega popja, ki bi prineslo naslednje leto cvet in sad, se na ta način odtrže in pokvari! Potem pa se čudimo, zakaj drevo eno leto rodi, drugo pa ne. Res je sicer, da nam včasih tudi pomladanski mrazovi vzamejo s cvetjem tudi sadež, a vendar mnogo bolj je temu uzrok napačno ravnanje, kadar sadje obiramo. Zakaj rodijo nekatere sadne vrste, ki smo jih prisiljeni trgati z rokami, skoraj vsako leto! S klatenjem ranimo pa lahko tudi veje in vejice, in rane prouzročajo čestokrat nove bolezni, ki drevo šibijo in tudi vničijo. Še bolj nego sadnemu drevju škodujemo pa s takim obiranjem sadju samemu. Natolčeno sadje začne kmalu gniti in se ne da radi tega ne prevažati ne hraniti. Vrednost se mu torej jako zmanjša. K večemu se da uporabiti tako sadje za mošt, vendar zanj samo tedaj, če je dovolj zrelo. Nezrelo natolčeno sadje je skoraj brez vrednosti, ker se ne da niti mediti.

Tudi otesati sadje z drevesa ni pravilno, ker se sadje ob padcu rado rani. K večemu, če ga mislimo kmalu uporabiti za mošt, sme se sadje pobirati na ta način. V takem slučaju pa je dobro, razgrniti pod drevesom kako plahto, da se sadje manj potolče.

Sadje, ki ga hočemo prodati, osobito pa sadje, katero mislimo razpošiljati ali hraniti, trgati moramo z vso opreznostjo, kajti najmanjša rana prouzroči lahko, da segnije celi sad in tudi več. Koše, v katere nabiramo sadje, dobro je prevleči s tkanino, pod katero se dene nekoliko mahu ali sena. Sadja se ne sme nikdar premetavati, marveč vedno naj se predstavlja pazno z rokami. Tudi v koših pretresati se ne sme in zato naj se nikdar ne vozi na vozovih, ki nimajo snetij (šušt).

Kjer se more, je najboljšje, prodati sveže sadje, ker se to najboljšje plačuje. Škoda je le, da imamo pri nas čestokrat sadne trgovce, ki ravnajo s sadjem večinoma tako slabo, da slabše ne morejo. Radi njih trpi prav hudo naša sadna trgovina in slednji čas bi b. i., da bi se tudi slovenski gospodar združil v zadruga, ki bi imele namen s sadjem svojih udov tako trgovati oziroma uporabljati ga, da bi donášalo v resnici dobičke. Ne pa, kakor sedaj, ko smo dostikrat prisiljeni dati n. pr. kvartal najlepših črošenj za celih 5 kron, ko se torej komaj vrnejo stroški, ki smo jih imeli s pobiranjem. Ne trdim pa s tem, da delajo naši trgovci Bog ve kako dobre kupčije. Ne! Včasih postanejo tudi oni pravi reveži in sicer zato, ker ne znajo sadja tako vla-

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Požlahtnenje žita.

Fr. —o—

(Nadaljevanje.)

gati in prevažati, kakor je treba, da pride zdravo in v lepem stanju na mestni trg. Saj jim dospe tje čestokrat gnoj mesto sadja. Radi te nevarnosti potisnejo potem seveda sadno ceno pod vrednost, ker se zavarujejo z ostalim za slučaj nesreče. Zdrava sadna trgovina je torej sedaj pri nas jako potrebna, da se povzdigne domače sadjarstvo.

V dobrih letinah, ko ima sadje jako nizko ceno, mora znati naš kmetovalec tudi drugače uporabiti ga nego edino le s prodajo. V takih letinah je najboljše, pretvoriti sadje v trajno obliko, ki se ne pokvari tako lahko, kakor sveže sadje in se da lažje prevažati. V podobi sušja n. pr. hranimo sadje laho več let, ne da bi se nam najmanj pokvarilo. Tudi se da sušje lažje razpošiljati v tuje kraje, kjer imajo manj sadja. Isto velja o različnih sokih in marmeladah, ki se napravljajo iz sadja in sadnih odpadkov. Še vse premalo razume naš gospodar, kako bi si napravil iz malovrednega sadja, katerega ne more po nobeni ceni prodati dobro, zdravo in okrepujočo pijačo: sadjevec ali sadno vino.

Še mnogo bi se dalo povedati, kaj nam je zboljšati v domači sadni uporabi, a ne zdi se mi potrebno, ker se je v tem oziru v „Narodnem Gospodarju“ že precej pisalo. S tem sklepam odstavek o sadjarstvu in želim, da bi se mnogi po mojem nauku ravnali in o tem tudi sosede, ki ne marajo ali ne znajo čitati časopisja, poučili. Prepričan sem, da bi se našim gospodarjem nikdar ne gogilo tako slabo, če bi tako strahansko ne zanemarjali v naših deželah menda najvažniše kmetijske stroke — sadjarstva.

Sorte so torej produkt cele vrste naravnih in življenskih pogojev, njihove prednosti pa, pridobljene po vzgoji takoj zopet izginejo, ako se okoliščine, v katerih so bile te vrline pridobljene, popolnoma predrugačijo. Še bolj stanovito se obdrže lastnosti pridobljene po takozvani spontanni varijaciji (to je, kadar se kaka rastlina kar sama od sebe iz neznanega vzroka sprevrže, kar opazamo posebno pri cvetlicah: vsejal sem n. pr. samo izbrano seme belih balzamin pa pozneje najdem mej rastlinami take, ki cveto rožnato ali popolnoma rudeče) in po pravilni gojitvi.

V teh okoliščinah je za tvoritev sort silno važna tvoriteljica mati narava; saj veste če dobim od drugod kako novo žitno vrsto, lahko posnemam vzgojitelja te vrste tudi jaz, naravnih razmer ondotnega kraja pa ne morem prenesti v svojo domovino.

Splošno vemo o onih naravnih vplivih toliko: Severni kraji z dolgo trajajočo dnevno svetlobo, torej tudi dolgo dnevno rastjo, ravno tako gorko, suho kontinentalno podnebje, ne velika vlažnost, tal ki pa živahno delujejo, so naravni pogoj, da nastopajo sorte, ki zgodaj dozore, kjer pa se te okolnosti prevržejo v nasprotje, tam se kmalu igubi zgodnje (precajtno) zorenje. Bolj severne, meglene in deževne pokrajine, posebno one ob morji, proizvajajo velikozrnato, zelo močnato, pa bolj malo dušičnato seme, pri pšenici posebej sorte, ki se odlikujejo po bujni rasti in nimajo res (golice), ki se pa vsled premajhne množine lepa bolj slabo peko. V milem obmorskem podnebjju rastoči ječmen je posebno

polnozrnat in finomočnat, ravno tako se ponasajo v bolj hladnem zmernem podnebjju najtežje vrste ovsa z najfinejšo lupino. — V suhem, vročem, kontinentalnem podnebjju, tako v rusovskih planjavah, po ogrski pustinji, v severoameriških prerijah nahajaš pa slabolistnato, večinoma resasto, malozrnato, zelo lepljivo pšenico majhnih bilk, ki je vsled svoje izvrstne sposobnosti za peko priljubljeno izvozno blago. Pšenice, ki jih prideljuje zmerno mrzlo, obmorsko podnebje, Angleško itd. nimajo nad 10% lepa, one pa, ki izvirajo iz zmerno vlažnega kontinentalnega podnebjja Francije in Nemčije imajo po 10 do 15%, pšenica pa, ki jo prideluje ruska planjava, dalje bolj topli zmerni pasovi v zapadni Ameriki, južni Rusiji, Rumuniji, Turčiji, Ogrski, južni Evropi in pšenica izpod tropičnih pasov ima 20% in več odstotkov lepa.

Izborne, kakor pravimo „kvalitetne“ pšenice naj imajo v moki obilno trdnega in raztegljivega lepa, vsled tega „gre kruh lepo gori“ in nam da rahlo pecivo, kot bi ga angeljci spekli. Sposobnost za peko, ki se določuje s posebno pripravo, z aleurometrom, znaša pri ruski pšenici 63mm, pri angleški trdi pšenici pa samo 16 mm. Zdaj si lahko razlagamo, zakaj da imajo ruske in ogrske pšenice pri 1000 kg za 6 do 12 kron višjo ceno in zakaj jih mlinarji in peki radi kupujejo in privedajo kot dodatek k domači pšenici.

Menda bo večina naših žitorejcev, če ne celo gospodinje, ki imajo opraviti s peko, zanimalo, ako jim v kratkem razložim aleurometer ali mokomer. To je priprava, ki jo je iznašel Boland v Parizu, ki služi za to, da se preskuša moka, v koliko je sposobna za peko kruha. Pri tem izhajamo iz načela, da je moka toliko boljša, kolikor bolj raztegljiv je lep v njej. Aleurometer (iz grškega: aleuron je moka in meter je merilo) je cilindar, ki je spodaj zaprt

in v katerem se zamašek na lahko da premikati gori in doli. V spodnji prostor cilindra denemo neko množino lepa, katerega smo z večkratnim izpiranjem očistili vsega škroba (šterke), še v vlažnem stanju in na to razgrejemo cilinder do 150° C t. j. do one toplote, pri kateri se speče kruh. Pri tem se voda v lepu spremeni v paro, ki maso toliko bolj raztegne, čim bolj je raztegljiva, vsled tega se zamašek dvigne in višino raztezanja lahko čitamo na lestvici ali skali.

Iz gorenjih podatkov lahko tudi posnamemo, v kakem smislu bi se spremenile lastnosti kake izvrstne sorte, ki bi jo prenesli v drugo podnebje.

Tako n. pr. izgubi angleška pšenica in žlahtni ječmen za pivo v suhem, vročem podnebju svojo obojo obilico na fini moki (aleuron) in svojo polnozrnost, zato pa dobi več proteina, kar je pri pšenici lahko dobiček, pri ječmenu pa zguba.

Protein (lep) je zmes raznih beljakovin, ki so glavni del naše hrane, dobimo ga, ako moko v vodi gnetemo in izpiramo, dokler ne odstranimo vsega škroba. Protein je lepljivo sivo testo, ki ima poseben duh in zopern okus. Protein je glavni del beljakovin pri žitih in je pri različnih žitih različen glede sestave in drugih lastnosti. V pšenici se nahaja na pr. kake 12% v rži 9—10%. Protein v turšici je le malo lepljiv, zato se iz koruzne moke ne da napraviti zveznega, elastičnega testa, vsled česar tudi iz same koruzne moke ne moremo speči kruha. V posameznem zrnju se nahaja protein v vnanjih plasteh, ki nam jih mlinar zmelje kot otrobi. Zato so otrobi zelo redilno hranilo, ki ga porabimo največ za živino, dasi jih rajni Kneipp tako priporoča kot človeško hrano; po nekaterih mestih se tega tudi vže precej drže; tako na Dunaju vidiš

na prodaj mnogo Kneipp-ovega kruha, ki je spečen iz moke z otrobi vred.

Podobne spremembe se gode pri prenosu kake vrste, ki jo pomaknemo od zahoda bolj proti vzhodu. Zmožnost bogatega razraščanja se zmanjša, ako večkrat zaporedoma pozno in gosto sejemo, kakor tudi, ako sejemo na suho, borno zemljo.

V hladnih legah z vlažno zemljo ali s pogostim deževjem se dade vzgojiti sorte z dolgo slamo, v mrzlih legah trpežne vrste, ki klubujejo zimi, toda tudi te lastnosti se v drugačnih razmerah zopet izgube.

Najvažnejša in za nas kmetovalce najpomembnejša bi bila seveda taka žitna vrsta, ki bi dala ob enem i ozir množine (kvantitativno) i ozir dobrote (kvalitativno) najboljši pridelek. Škoda le, da se ti dve lastnosti ne dasta v najvišji meri združiti; izključujeta se ravno tako, kakor zgodnja dozoretev in bogati pridelek.

Pa tudi na bogat pridelek boš zastoj čakal, ako nimaš na razpolago rodovitne zemlje, pridnega obdelovanja, ali kjer suho vroče podnebje prikrajšuje čas rasti. Najveljavnejše vzgojene vrste, ki jih slavimo kot triumph (na pr. rž triumph) vzgojevalne umetnosti zahtevajo tudi najskrbnejše obdelovanje, drugače dajo pridelek, da se ga Bog usmili. To je mnogokrat krivo, da pridejo morda prav izborne vrste, ki bi bile tudi za naše kraje pripravne, ob kredit, ako jih dobi v roke nevesčca roka. Seme vrže v zemljo, ki bi bila dobra za trnje, ne pa za visoko požlahtnjeno kulturno rastlino. Potem pa raznese po deželi glas: „ta sorta ni za nič, le pregledite pri meni!“ Škodo od tega ima celi oni kraj.

Iz celega tega razmišljanja sledi, da sorta sama nam uspeha še nikakor ne zagotavlja, da mora biti vrsta prilagojena (akomodirana)

krajnim razmeram in da se sploh ne nahaja povsod pripravne in splošno najboljše sorte kakega žita.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Jesensko rigolanje in gnojenje vinogradov.

(Ob enem odgovor na zadej stavljeno vprašanje.)

Ali je bolje po zimi ali spomladi pripraviti si prostor za napravo novega vinograda? Odločno moramo trditi, da je bolje po zimi, in sicer prvič radi tega, ker se ima po zimi več časa na razpolago, drugič, ker je lažje dobiti delavcev in tudi bolj po ceni, in tretjič, ker zemlja po zimi premrzne, kar ugodno vpliva na raščo, se do časa sajenja vleže ter napije zimske vlage in je tako tudi mogoče še pravočasno z gotovostjo določiti, koliko trt se bo potrebovalo, da jih za dotični prostor ne zmanjka pa tudi ne preostane, kar se pri spomladanskem rigolanju često zgodi, posebno, če nastopi dolgotrajno deževno ali pa lepo solnčno vreme. Sicer se pa potem rigolanje skozi celo leto do prihodnje spomladi lahko opravlja. Le če je bila zemlja po letu prerigolana, je dobro, ako se jo pred zimo nekoliko zrahlja, da more laglje požirati vodo, ter da jo tudi mraz lažje prešine.

Rigolanje v strmini bo vedno najlepše izpadlo in se tudi najhitrejše izvršilo, ako se rigola od spodaj navzgor t. j., da se prične na vznožju in se proti vrhu pomika. Prav pogostokrat se pa ravno nasprotno opaža, in to posebno v prav strmih legah. In če se dotičnika vpraša, zakaj ne dela nasprotno, se kar kratko odreže: „da mi ne bo treba zemlje navrh nositi, ker mi ista vedno nazdol leze.“

Deloma ima prav; vendar, če se pomisli, kako težavno je rigolanje v strmih legah od zgoraj navzdol in vedno metanje zemlje

navzgor, in če se poudari, koliko počasneje gre tako delo od rok in kako neredno se vse izvrši, mora gotovo vsakdo pritrčiti, da je vendarle mnogo pametneje, če se rigolanje vedno od spodaj prične. V tem slučaju delavec vedno vso rigolano parcelo lahko pregleda, ter z lahkostjo zmeče zemljo na eno ali drugo stran, da vse jame izpolni in tako vinograd sproti planira ali ravna. Zemljo pa, katero rabi za napolnitev zadnjega jarka, od spodaj gori znosi, ali pa jo lahko iz bližnjega gozda pripelje ali pa tudi na cesti nabere. Sicer bi pa svetovali, ker je celo bolje, da se zgornji jarek pusti prazen, posebno če je ta ob cestah, koder pride pogostokrat mnogo vode, da se ista v tem jarku zbira in ne vdari čez vinograd. V takem jarku se tudi zbira cestno blato in če se med tega pomeče razne trtne odpadke, plevel itd., se napravi počasi prav dober kompost, osobito pa, če se mu primeša še nekoliko gozdne zemlje, pepela ali celo umetnega gnojila, namreč žlindre in kajnita. Tako ravnanje priporočamo posebno tam, kjer je dovažanje hlevskega gnoja združeno z velikimi stroški.

Glede gnojitve že pri rigolanju bi bilo omeniti, da ravno v tem slučaju, ker je zemlja pusta, bo umestno, ako se jo že sedaj, t. j. pri rigolanju primerno zagnoji.

Pri vporabi umetnega gnojila, se vzame za vsak oral do 300 kg. Thomasove žlindre in ravno toliko kajnita. Obe ti gnojili dobro zmešani, se potrosita po vsakem zgotovljenem jarku, enakomerno po vsej od vrha do polovice jarka prerahljani zemlji tako, da je končno vsa prerahljana zemlja v celem vinogradu od vrha do približno 60 cm globoko zagnojena. Še bolj globoko gnoj potresati ni treba, ker na dno pride že tako in tako vsa zgornja, torej kolikortoliko že zagnojena zemlja; tudi zleze v spodnje plasti pola-

goma mnogo redilnih snovi iz zgornjih pognojnih plasti.

Ako je bil vinograd že pred zimo na zgoraj omenjeni način prekopan in zagnojen, se ta gnojila do spomladi razkroje in pridejo potem, ko prične trta rasti, tej v prid.

V težkih in ilovnih zemljah je vedno dobro, ako se rabi poleg umetnih gnojil tudi kompost, v pomanjkanju tega pa nekoliko na drobne kosce razsekanih trtnih ali drugih gozdnih, zemljo rahljajočih odpadkov. To radi tega, ker sama umetna gnojila napravijo zemljo bolj zvezno, jo izboljšajo torej bolj kemično, nikakor pa ne fizikalno t. j. ne zrahljajo je, vsled česar je potem tako zemljo težje obdelavati, ne more tako lahko dohajati zrak do korenin, ki prouzroča razkrajanje raznih snovi v zemlji, in v takih zveznih zemljah tudi deževje večjo škodo prouzroča, ker vodo težje srkajo. Kompost, rezina in steljnati hlevski gnoj pa zemljo rahljajo ter odstranjujejo tako vse gori navedene nedostatke.

Ako je bil vinograd tudi na ravnokar omenjeni način dobro pognojen, je le potrebno, da se trtam, posebno pa cepljenkam, pri sajenju še posebej v jarku nekoliko s hlevskim, razkrojenim gnojem ali z dobrim kompostom zagnoji. V tem slučaju zadostuje, da se vrže k vsaki trti posebej nad z nekoliko zemlje pokrite korenine po le malo imenovanega gnoja; to jim zadostuje, da svoje korenine razprostrejo in da morejo dospeti do drugih po zimi v zemljo potrošenih gnojil. X.

Živinoreja.

Apnena klaja.

Kakor so postala umetna gnojila velevažna za uspeh rastlinstva, ravno tako je apnena klaja velike vrednosti za povzdigo živinoreje.

Apnena klaja je kostna moka in ima v sebi fosforovo kislino in apno. V navadni krmi, kjer se malo zrnja poklada, se ne morete te dve važni redilni snovi truplu nadomestiti, ker večina krmil nima zadosti teh snovij v sebi, ali pa so v nji le težko prebavne. Živali pa izločujejo jako veliko teh snovij v blatu, v vodi in v mleku. Mlada žival, ki potrebuje za svoje okostje veliko apna in fosforne kisline, kaže veliko poželjenje po teh snoveh, večkrat se opazi, da žival jasli liže ali grize, in postaja mršava v kljub dobri klaji, ne da bi imela kako bolezen. Ker živalsko telo ne dobi dovolj fosforove kisline in apna v krmi, moramo te snovi nadomestiti s pokladanjem apnene klaje.

Kdaj in zakaj ni zadosti teh važnih redilnih snovij v krmi? Rastline, ki rastejo na taki zemlji, ki nima dovolj apna in fosforne kisline v sebi, kar pri nas v obče primanjkuje, so pomanjkljive v redilnosti. Poraba žlindre, kostne moke, superfosfata in apna, kakor tudi drugih gnojil izboljša krmo. Ker se pri nas večinoma zrnje prodaja, zato obstoji v večini krmna zmes iz krmil, ktera imajo malo fosforne kisline in apna, ter je posledica slaba vzreja živine. Revna na teh snoveh so sledeča krmila: seno iz kisljih travnikov, razne slame in pleve, gomoljne rastline, kakor repa, pesa, krompir.

Pri takih krmilih pridno pokladajmo apneno klajo, da nimamo pri živini slabih uspehov. Obče je priporočljivo, da se krmi apnena klaja povsod, posebno pa naj to velja za močvirnate in mokre kraje, kjer se poklada od moče izlužena krma.

Kdaj potrebuje žival apnene klaje? Apno in fosforovo kislino potrebuje živalsko telo vedno, a v večji množini je treba za mlado živino, breje in doječe samice, kakor tudi za molzne krave. Glavna skrb pri živinoreji bodi, da naredi mlada žival močno okostje in hitro raste; meso pride samo ob sebi, tolsča pa je šele takrat na mestu, ko je žival dorastla, kajti le od take živine dobimo prave dohodke in od dobro razvitih starišev smemo pričakovati dobrih potomcev. Zelo veliko fosforove kisline in apna potrebujejo breje samice za razvoj mladičev, posebno v drugi polovici brejosti, tedaj naj se jim poveča navadni delež. Zadnji čas brejosti naj se krmi z apneno klajo nekoliko manj, da se ne razvije mladičevo okostje premočno, čemur bi bila posledica težek porod.

Mladiči, ki naj se odvadijo materinega mleka, se veliko lažje navadijo na krmo, ako se jim pri prehodu poklada apnena klaja. Veliko apnenca in fosforne kisline potrebuje kuretnina za lego jajec, zato jej daje te rudninske snovi skrbna gospodinja v pokladanji jajčjih lupin, ktere se lahko nadomeste s fosforno-kislum apnom.

Koliko naj se poklada apnene klaje in kako? Daje naj se živali v vodi ali naj se potrese na krmo. Včasih jo povzije žival jako hlastno in to je znamenje, da je njeno telo zelo potrebovalo takih snovij. V začetku naj se poklada polovica navadnega deleža, v 8—14 dneh naj se deja določena množina po starosti živalij, kakor kaže Barthelovo navodilo, okroglo 20 gr gre na tri male žlice za kavo.

Daje naj se vsak dan:

odrastlemu konju	2	mali žlici
„ prašiču	2—3	„ „
odraslej govedi	3—4	„ „
žrebetu ali teletu	1—2	„ „
jagnetu ali pujsku	$\frac{1}{2}$ —1	„ „
za 4 kokošij	1	„ „

Vsakdanji delež naj se razdeli na toliko delov, kolikor se živini krme poklada. Krmi naj se v gotovi meri in ne čezmerno, ker bi to provzročilo v prebavilih razne bolezni.

Kako se prepričamo o uspehu apnene klaje? Očividno znamenje o učinku te prekornostne klaje je to, da živali, ki so lizale les ali zid, popolnoma opuste to svojo razvado. Prašičev ne bole noge in ne grizejo zidu, ako se puste na pašo, se bodo pasli kakor ovce, ker nimajo nobenega poželjenja riti po rudninskih snoveh v prsti. Krave skote veliko močnejša teleta, ktera ne pokažejo pri prehodu od mleka na navadno krmo nikake izpremembe na telesu. Žrebeta postajajo po apneni klaji jako močna in velika. Kjer se izdeluje surovo maslo, je posebno važno, da opozore mlekarnarje na krmljenje apnene klaje, kajti krave dajo potem tolsteje mleko.

Obče se živali po apnenu klaji bolje pitajo, ker dobe v krmi vse iste redilne snovi, ki so potrebne za tvoritev mesa in okostja. Kost od živali z apneno klajo krmljene n. pr. tehta 40 gr pri navadni krmi pa morebiti komaj 25 gr. Mesarji so zadovoljni z blagom, katero se je krmiilo z apneno klajo.

Po apnenu klaji dobimo tudi boljši hlevjek, kajti neprebavljene

snovi pridejo z blatom v gnoj, kar je važno za zboljšanje na fosforovi kisluni in apnencu revne zemlje.

Kakor bi morala vsaka kmetija skrbeti pri zboljšanju zemljišč za umetno gnojilo, ravno tako bi se ne smelo nikjer pogrešati pri umnej živinoreji apnene klaje. Prvotno se je rabilo fosforovo kislino apno kot posebno zdravilo in je bila cena zelo visoka. 1 kg celo 3 K, semtertje 80 vinarjev, a sedaj se dobi večinoma v trgovini za 40 vin, v skladišču Gospod. Zveze 100 kg K 22, v zavitkih 5 kg K 1-20.

Za srednjo kmetijo, kjer se krmi kakih 20 glav, zadostuje za celo zimo 100 kg apnene klaje. Posestniki ne varčujete denarja za to prepotrebno hlajo, kajti troški se vam bodo bogato obrestovali z boljšo živinorejo.

Najvažnejša pravila za krmljenje konj.

1. Krmi kar se da dobro žrebe v prvem letu. V tem času pridobi žrebe na teži in na višini toliko, kakor morebiti v vseh drugih letih razvoja skupaj ne. Če pa ne daš žrebetu snovij, ki jih potrebuje za rast v krmi, tedaj trpi razvoj; kar o tem času zamudiš, na veke izgubiš, in ne moreš nikoli več popraviti.

2. Krmi večkrat in pa redno, vedno ob istih urah, da zabraniš razna motenja v prebavljanji. Konjski želodec je razmeroma majhen; pri srednje velikem konju-jahaču ne drži veliko več, nego želodec velikega psa. Posebno žrebetom je treba večkrat pokladati.

3. Ne krmi močno samo tedaj, kadar konj dosti trpi, ampak tudi pred težkim delom precej časa.

4. Ne krmi obilno ravno neposredno pred težkim in urnim delom, konj dela pač s krmo od poprejšnjega dne, ne pa s krmo tekočega dne. „Jutranjo krmo dobiš v gnoju, večerno pa v križu in v mišicah konja“ pravi pregovor; zato pokladajmo močna krmila največ (dve tretjini) na večer po delu. Po noči mej počitkom jih žival dobro prebavi in asimiluje (spre-

meni v svoje meso). Pomanjkljivo je prebavljanje, ako mora konj po zavžitji močne krme takoj na težko ali hitro delo.

5. Čim hitrejšje delo zahtevaš od živali, toliko bolj tečna (koncentrirana) mora biti hrana.

6. Za žlahtne jezdne in kočijne konje mora biti oves glavna krma.

7. Počasnejšim konjem pokladaš lahko krmila večjega obsega, korenstvo in razne tvorniške odpadke.

8. Kot krma za vsakovrstna opravila se zelo dobro obnašajo: konjski bob, pogače zemeljskega oreha, sladne klice in posušene pivne tropine. Nekateri zelo radi krmijo koruzo, toda pri njeni dragini se nam ta moda ne zdi priporočila vredna. Tudi pri žlahtnih konjih se lahko del ovsa nadomesti z imenovanimi krmili, ki so dosti cenejša. Z najboljšim uspehom nadomeščajo nekateri že leta polovico ovsa s pogačami iz zemeljskega oreha najboljše vrste.

9. Zeleno krmo je pokladati vedno pred močnimi krmili in nikoli s temi pomešano. Tudi pijače se daje pred močnimi krmili; večje množine vode po krmitvi ovsa bi imele za posledico, da bi šel ta naprej v tanko črevo.

10. Za konje z normalnim, to je zdravim zobovjem ni treba krme, ako je ta zdrava, čisto nič pripravljati; večinoma je to celo škodljivo. Posebno svarimo pred mokrim krmljenjem, pred omehčavanjem, parjenjem in kuhanjem krme, kakor tudi pred drobljenjem ovsa, ker vse te umetne priprave provzročijo, da žival hrano menj prežveči, vsled tega pa tudi menj spravi v dotiko s slino in se tako preslabo prebavi in izkoristi.

Prijatelj konj.

Splošno.

Poraba žitnih smetlj.

Mnogi kmetovalci čistijo svoje žito posebno pšenico, rž, ječmen in oves na žitnih čistilnikih in prav imajo. Vsaj zato vendar ni treba Bog ve koliko soli, da razume gospodar napis, ki sem ga bral nad vrati neke kmečke hiše na Gorenjskem: Očisti žito — ne sej plevela!

Pri čiščenju ostane večkrat zelo veliko slabega žita pomešanega z raznim plevelom, (v nekateri rži je skoro polovica stoklase) in nekateri ne vedo kam z njim. Nek žitni trgovec poroča tako-le:

Pred 2 leti je bilo žito, ki smo ga dobili na doslej neznan način, namešano s kokaljem, tako da smo bili skoro v zadregi, kaj početi. Sklenili smo torej, slabejše žito, ki je imelo okoli 60 odstotkov kokalja in 40% razbitega in lahkega zrnja, pokrmiti prašičem ter ga popreje spariti v Henzejevem parniku. Ker smo opazili, da mnogo kokalja kljub parjenju ni hotelo popokati, zato smo sklenili pred parjenjem žitni izvržek še zdrobiti na Excelizijor-šrotovniku.

Tako dobljena krma je bil gost močnik, ki so ga prasci radi žrli in če tudi smo celo zimo krmili s tem, vendar ne moremo nič drugega posebnega poročati, kakor da so se srečno opitali kakor drugokrat. Ker je bilo takega s kokaljem onečiščenega žita veliko, smo poskusili krmiti ga tudi konjem; opazili smo pa, da ga ne žro radi.

Zato je priporočati, naj se žitni odpadki zdrobljeni in parjeni ali kuhani pokrmijo prascem. —od.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 107: (P. B. v M.) Nametil sem se zrigolati nek opuščen prostor ter ga v vinograd spremeniti. Ker pa ni bil z deteljo obraščen, in

je torej zemlja kolikor toliko pusta, jo hočem že pri rigolanju dobro zagnojiti. Ali mi to svetujete? S kakšnim gnojem naj pognojim, s hlevskim ali z umetnim? Ker je lega strma in je vinograd oddaljen, bi ga rad z umetnim gnojem pognojil. Kakšno umetno gnojilo naj vzamem in koliko na oral? Ali je bolje ako rigolam sedaj ali spomladi? Kako naj rigolam v strmini?

Odgovor 107: Ker nam je to vprašanje ravno o pravem času došlo in ker je za marsikoga tudi važno, zato smo temu vprašanju posvetili daljši članek v tej številki pod naslovom: „Jesensko rigolanje in gnojenje vinogradov“.

Vprašanje 108: (F. S. v Šm.) V moj letošnji mošt je prišlo poleg mnogo gnilega tudi drugače od blata umazano grozdje. Jaz sem sicer vino pravilno pripravljal, sem ga pec-ljal, kmalu sprešal in kot mošt zase v sodu pokipeti pustil. Mošt je dobro pokipel, a sedaj se mi vendar noče tako hitro čistiti, kakor druga iz popolnoma zdravega grozdja pripravljena vina. Kaj je temu vzrok? Ali se sploh ne bode popolnoma očistilo in bo do-bilo duh po gnilem oziroma po zemlji, ker je prišlo, kakor sem gori omenil, tudi mnogo blatnega grozdja vmes?

Odgovor 108: Tolažite se, da se z letošnjim vinom ne nahajate samo Vi v takem neprijetnem položaju, marveč, da je na stotine in stotine drugih še, ki imajo z ravno takim vi-nom opraviti.

No, če bodete pametni in se ne bodete držali starih načel, namreč „vino naj ostane vedno na materi, da postane boljše in da ne izgubi moči“, se Vam tudi to vino ne bode pokva-rilo. Brez vsakih stroškov in le z za-mudo 1 ure ali morebiti še toliko ne, pa si ohranite cel sod vina zdravega, in to s tem, da dotično vino takoj pretočite v drug ali pa spet v tisti sod, samo da pride vino pri pretakanju z zrakom v dotiko, ter da se od-strani na dnu v sodu sesedla se gošča (blato).

Ko namreč vino pokipi ali povre, se počasi sesedejo vse kalnost prou-zročujoče snovi na dno. To se pa tem hitreje vrši, čim močnejše, trpkejšje ali trše in zdravejše je vino. Vino pride-lano iz gnilega grozdja pa ima mnogo beljakovine, malo tanina in je tudi bolj šibko t. j. ima malo alkohola ali moči in tudi navadno malo kislne (ako ni prišlo slučajno tudi mnogo nezrelega

grozdja vmes) ter malo čreslovine, in tako vino se težje čisti. Zato pa se ga mora pretakati, da se zraka nasiti, ki pospeši čiščenje. To se še bolj pospeši, ako se šibkemu in mehkemu vinu doda pri pretakanju, ko se v sod vliva, nekoliko dobrega vinskega špi-rita (alkohola) na 100 litrov 2 do 3 litre alkohola ter 3 do 6 gramov čre-slovine. Najpred pa poskusite brez vsakega dodatka.

Če je pa prišlo mnogo gnilega vmes, potem pa dobro storite, ako sod, v katerega mislite dotično vino pretočiti, zažveplate po načinu kakor je bilo v zadnji številki „o žvepljanju praznih sodov“ omenjeno. V sod vlitno vino, se pomeša s tem žveplenim di-mom ki razne kvarljive tvarine pomori. Ako pa vino popolnoma samo sebi prepustite, ste lahko prepričani, da se Vam bo na eden ali drugi način pokvarilo, če že drugega ne bo, bo pa dobilo duh po gnilem in mogoče tudi po zemlji. Čez 1—2 meseca morate tako vino spet še enkrat pretočiti.

Vprašanje 109: L. K. v L. Ali je čas jesenski ječmen sejati?

Odgovor 109: Jesenski ječmen je vedno čas sejati, kajti pokazalo se je, da mu pozeblina nič ne škodi. Zname so kmetije, kjer se seje vedno šele okoli Vseh Svetih z najboljšim vspehom.

Vprašanje 110: J. K. v C. G. Imam konje, katerim zelo rado kopita pokajo. Katero mazilo bi odpravilo to bolezen?

Odgovor 110: V prvi vrsti je potrebna snaga v hlevu in suha nastilja. Razne bolezni na kopitih se zabranijo z večkratnim mazanjem jelenovega kopitnega mazila. Raba je zelo jedno-stavna, kopita se zvečer z vodo osna-žijo in se opuste osušiti, potem pa se namažejo močno z mazilom. 1 kg tega mazila stane 1 K 20 v, 5 kg 5 K pri tvrdki Barthel, Dunaj X. okraj. Kdor noče naročiti tega mazila, in ima doma surovo maslo, naj to vpo-rabi, ki je tudi izvrstno mazilo za kopita.

Vprašanje 111: v. č. g. A. K. v K. V zadnjem listu „Narod. Gospodarja“ sem čital članek, kako dobro je kosi-ti zgodaj travnike, preden nareja trava seme. Tudi jaz sem silil hlapce k zgodnji košnji, pa so mi odgovori-li, da povsod bolj pozno kose, kar je prav, če se naredi seme in ga nekaj pade na zemljo, da iz njega iz-rastejo nove bilke, sicer trava opeša. Kaj porečete na to v listu?

Odgovor 111.: Hvala Vam, da ste nas opozorili na priobčeni spis. Po vsestranskem razmotrivanju se morda poseči, večjo množino posestnikov preveriti, da daje edino zgodnja košnja v cvetju najboljšo krmo. Pred cvetjem so še vse redilne snovi v bilki, a pri zoritvi pridejo v zrno in bilke vlesene, pri tem zgubi krma na redilnosti, in prebavljivost se zmanjša radi trdih bilčnih vlaken. Ravnatelj Conradi navaja v svojej knjigi „Fütterungslehre“ po raznih poskusih s prežvekovalci, da je bilo prebavljeno v domačej detelji

	pred vpolnem po		
	cvetjem	cvetju	cvetju
beljakovin	74·02 ^o / _o	69·3 ^o / _o	58·6 ^o / _o
tolšče . . .	65 ^o / _o	61 ^o / _o	44 ^o / _o
brezdušičnatih snovij . . .	82 ^o / _o	71 ^o / _o	70 ^o / _o

Drugi strokovnjak zopet navaja o prebavljivosti lucerne, da je bilo, ako se je kosila pred cvetjem, 34 delov prebavljivih, po cvetju pa samo 14°/_o, kar je lahko umljivo, ako si predočimo trde, olesenele bilke.

Veliko posestnikov je obče mnenja, da je najboljša takrat kositi, ko že trava nekoliko dozori, da se otrese seme in se dobi zarod. A to seme je deloma nekaljivo in pri tem mnogo plevela. Koristnega semena se morebiti dobi komaj za par kron, a vrednost krme se zmanjša za 50—60 K. Za vgostenje travnikov se dobi izvrstnih semen v trgovini, kjer stane za 1 ha primerna količina 15—20 K. Marsikteri posestnik se je uže preveril, ako je krmo zgodaj pokosil, s kako drugačno slastjo jo je jedla žival v primeri z isto, ki je bila pozno pokosena. — Obče bi se dobila najboljša krma, ako bi se vedno pred cvetjem pokosila. Z ozirom na gospodarstvo, kjer imamo računati z dragimi delavskimi močmi, pa spravljajmo hitro dorastno seno, kakor na njivah posejano, zelo zgodaj, dokler so še bilke sočnate, pri tem imamo lahko 3krat izvrstno košnjo, a na starih košenicah, kjer raste trava večinoma počasi, skrbimo, da jo takrat spravimo, kadar se je dovolj zgostila; tudi tu naj ne bo košnja prepozna. Vredimo spravljjanje tako, da začnemo s košnjo toliko pravočasno, da dobimo krmo, katero najzadnjeje pokosimo, še dovolj sočnato, a ne vsa olesenelo. Priporočljive cene knjige o pridelovanju krme: „Grassamen - Mischungen“ dr. Weinzierl, „Fütterungslehre“ dr. Stutzer, „Fütterungslehre“ Conradi.

Vprašanje 112.: J. B. v B. p. C. V zadnji številki „Narodnega Gospodarja“ ste v odgovoru na moje vprašanje glede porabe sladkornih bonbonov za napravo vina, tudi pripomnili, da nimate časa šteti bonbončkov za določitev koliko jih gre na 1 kg. Zakaj da ne, to že verjamem — bonbončki so sladki. —

Tu Vam pošiljam en košček kot uzorec v prejšnjem vprašanju navedenih bonbonov (ki pa niso za sladčico ljubljanskim otrokom) in prosim, naznanite mi, koliko teh mora biti na 1 kg cukra?

Odgovor 112.: Vaše sedanje vprašanje, se od prvega popolnoma razlikuje. Vi hočete namreč izvedeti razmerje v sladkobi med doposlanim in navadnim sladkorjem t. j. koliko teh bonbonov odgovarja sladkosti 1 kg navadnega sladkorja. V prvotnem vprašanju ste pa zahtevali, naj Vam povemo, koliko teh bonbonov gre na 1 kg. Sedaj pa se z bonbončki malo šalite.

Poslani bonbonček smo tudi pokušali. Res, prav sladak je, otrokom bi napravil veselje, Vam ga pa najbrže ne bo, kajti za napravo vina so ti bonbončki najbrže nesposobni, ker so, kakor se sme soditi po okusu, npravljeni menda iz saharina. Ako bi bilo to res, potem za vino niso. Saharin je postavno prepovedano sredstvo za napravo vina, ker je zdravju škodljiv. Natančno Vam more povedati, iz česa so ti bonbončki sestavljeni in za koliko so slajši od navadnega sladkorja, seveda le kemična analiza. Mi Vam to preskrbimo, in zadostuje ako nam vpošljete kakih 10 koščkov teh sladčic; analiza bi stala okolo 2 K.

Listek.

Golob sel.

(Konec.)

Najbrže so v prejšnjih časih pritrjevali pisemca tudi na druge dele telesa. Tako pravi F. Špatny, da se pisemce zavito v tanko povoščeno platno ali povoščeni tofet priveže s tanko žico ali svilnatim motvozom selu pod krilo.

Kristof Harant pa pripoveduje že l. 1598, da je videl po Egiptu

potujoč, v Damieti golobe, ki so imeli pisemca privezana na noge.

Naše ljudstvo pa si navadno misli belega golobčeka, kako leti z zapечатanim pismecem, ki je ima na rožnem traku pritrjeno na vratu, ker se tako povsodi predstavlja na slikah.

H koncu še nekoliko o izviro goloba-sela.

Poštni golob (columba tabularia), ki ga rabimo za prenašanje poročil, je nastal po mešanji angleških Bagdadovcev (ali karijerov, čudovitih živalij, ki imajo nosno kožico in časih tudi krog okoli oči tako nabrekli, da morejo najti le največja zrna; sicer pa dragocene in krasne ptice) s tako zvanimi prekucevalci (purcliki, ki silno brzo letajo in v letu prevračajo kozolce, čim več jih naredi, tem bolj ga cenijo) in racki. Najboljši poslanci so menda belgijski golobje in sicer iz mesta Antverpna, ki so nastali po križanji angleških selov in belgijskih prekucevalcev, za njimi pridejo golobje seli iz mesta Litiha (Lüttich), križempod prekucevalcev in rackov. Te vrste so že precej redke, toda po daljšem križanju je nastalo mnogo drugih, njim podobnih, pa enako dobrih vrst.

Golob-sel ima vitko, pa močno telo in kakor Bagdadovec okrog nosu in očij bradovičaste nabrkline; rdeče, mnogokrat kosmate noge in mogočne dolge peroti. Odlikujejo se s tem, da letajo z neverjetno hitrostjo in da najdejo pot domov iz največje daljave — kako lep izgled marsikomu, ki od soseda s smrekovo vejico nad vrati ne najde na večer pota pod domači krov! Na kak način se to godi, je pri pijančku znano, pri golobu je še uganjka. Golob sel, ki si ga imel zaprtega cele tedne, da cele mesece, celo čez leto, zleti, kakor hitro ga izpustiš na prosto, po najkrajšem potu domov, če treba tisoč, ali tisoč šest sto (1600) km daleč.

Poštni golobje imajo svoje posebne vzgojitelje, pa tudi svoje slovstvo. Pri nas je ta golob le redko sejan in še tu samo za šport in zabavo. Morda se s časoma obrne na tega goloba večja pozornost. Morda!

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) Pridelke t. j. vino kolikor možno razprodaja ter vabi p. n. kupce v nakup vina, ter opozarja na izpremenjeni razglas med inserati.

Priporočila: Vzajemna zavarovalnica proti požarim škodam in poškodbim zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Kmetijsko društvo v Vipavi

ima na prodaj

cepljene trše

na američanski podlagi Portalis požlahtnjene kraljevine, ital. rizling, španjol, pinelo in ru-landec po 14 vinarjev komad,

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 25 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisanog Juraj Gamulhu, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Pri posestnikih v Batujah in Selu

sredi Vipavske doline dobi se izvrstno novo belo vino. Cene zmerne. Obrne naj na župnika v Batujah, pošta Črničce. Goriško.

Kmetijsko društvo v Gorjah

pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelki: kakor: sekire, krampe, capine, lopate, žvižaske zvonce prav lične in dr.

Kdor želi dobro, pristno istrsko vino

kupiti, obrne naj se na preč gosp. Josip Gojtan-a, župnik, Kašćerga, pošta Trviž — Istra.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Poštno pristojbine in nekoliko črtic o pošti.

(Zapisal Abc.)

(Nadaljevanje.)

Vožnja pošta.

Določbe glede prometa v Avstro-Ogerski.

Pristojbine vožnim pošiljtvam se ravna po teži pošiljatve, dajlavi kraja, kamor je pošiljatev namenjena in vrednosti pošiljatve. Za odmero daljave imamo v Avstro-Ogerski in Nemčiji 6 zon (pasov). Pristojbine za posamezne zone so, kakor nam kaže druga tabela.

Za pošiljatve do 5 kg

a) za daljavo do 10 geogr. milj (I zona) 30 vin.

b) za daljavo nad 10 geogr. milj (I—VI zone) 60 vin.

Za pošiljatve nad 5 kg

a) za prvih 5 kg kakor zgoraj

b) za vsak kg ali del kg, kateri je nad 5 kg: do 10

Pristojbine za vrednost

vožnih pošiljatev v Avstro-Ogerski in v Nemčiji.

Za kron			Za kron			Za kron			Za kron			Za kron		
	K	v		K	v		K	v		K	v		K	v
100		6	5.700	1	14	11.400	2	28	17.100	3	42	22.800	4	56
300		12	6.000	1	20	11.700	2	34	17.400	3	48	23.100	4	62
600		12	6.300	1	26	12.000	2	40	17.700	3	54	23.400	4	68
900		18	6.600	1	32	12.300	2	46	18.000	3	60	23.700	4	74
1.200		24	6.900	1	38	12.600	2	52	18.300	3	66	24.000	4	80
1.500		30	7.200	1	44	12.900	2	58	18.600	3	72	24.300	4	86
1.800		36	7.500	1	50	13.200	2	64	18.900	3	78	24.600	4	92
2.100		42	7.800	1	56	13.500	2	70	19.200	3	84	24.900	4	98
2.400		48	8.100	1	62	13.800	2	76	19.500	3	90	25.200	5	04
2.700		54	8.400	1	68	14.100	2	82	19.800	3	96	25.500	5	10
3.000		60	8.700	1	74	14.400	2	88	20.100	4	02	25.800	5	16
3.300		66	9.000	1	80	14.700	2	94	20.400	4	08	26.100	5	22
3.600		72	9.300	1	86	15.000	3	—	20.700	4	14	26.400	5	28
3.900		78	9.600	1	92	15.300	3	06	21.000	4	20	26.700	5	34
4.200		84	9.900	1	98	15.600	3	12	21.300	4	26	27.000	5	40
4.500		90	10.200	2	04	15.900	3	18	21.600	4	32	27.300	5	46
4.800		96	10.500	2	10	16.200	3	24	21.900	4	38	27.600	5	52
5.100	1	02	10.800	2	16	16.500	3	30	22.200	4	44	27.900	5	58
5.400	1	08	11.100	2	22	16.800	3	36	22.500	4	50	28.200	5	64

idt. za vsakih 300 K 6 vin več.

Pristojbine za težo

vožnih pošiljatev v Avstro - Ogerski in Nemčiji.

Teža v kg	do 10 g. milj I. zona		do 20 g. milj II. zona		do 50 g. milj III. zona		do 100 g. milj IV. zona		do 150 g. milj V. zona		nad 150 g. milj VI. zona		Teža v kg	do 10 g. milj I. zona		do 20 g. milj II. zona		do 50 g. milj III. zona		do 100 g. milj IV. zona		do 150 g. milj V. zona		nad 150 g. milj VI. zona	
	do	K	v	K	v	v	K	K	v	K	v	K		v	do	K	v	K	v	K	v	v	K	K	v
5		30		60		60		60		60		60	30	1	80	3	60	6	60	9	60	12	60	15	60
6		36		72		84		96	1	08	1	20	31	1	86	3	72	6	84	9	96	13	08	16	20
7		42		84	1	08	1	32	1	56	1	80	32	1	92	3	84	7	08	10	32	13	56	16	80
8		48		96	1	32	1	68	2	04	2	40	33	1	98	3	96	7	32	10	68	14	04	17	40
9		54	1	08	1	56	2	04	2	52	3	—	34	2	04	4	08	7	56	11	04	14	52	18	—
10		60	1	20	1	80	2	40	3	—	3	60	35	2	10	4	20	7	80	11	40	15	—	18	60
11		66	1	32	2	04	2	76	3	48	4	20	36	2	16	4	32	8	04	11	76	15	48	19	20
12		72	1	44	2	28	3	12	3	96	4	80	37	2	22	4	44	8	28	12	12	15	96	19	80
13		78	1	56	2	52	3	48	4	44	5	40	38	2	28	4	56	8	52	12	48	16	44	20	40
14		84	1	68	2	76	3	84	4	92	6	—	39	2	34	4	68	8	76	12	84	16	92	21	—
15		90	1	80	3	—	4	20	5	40	6	60	40	2	40	4	80	9	—	13	20	17	40	21	60
16		96	1	92	3	24	4	56	5	88	7	20	41	2	46	4	92	9	24	13	56	17	88	22	20
17	1	02	2	04	3	48	4	92	6	36	7	80	42	2	52	5	04	9	48	13	92	18	36	22	80
18	1	08	2	16	3	72	5	28	6	84	8	40	43	2	58	5	16	9	72	14	28	18	84	23	40
19	1	14	2	28	3	96	5	64	7	32	9	—	44	2	64	5	28	9	96	14	64	19	32	24	—
20	1	20	2	40	4	20	6	—	7	80	9	60	45	2	70	5	40	10	20	15	—	19	80	24	60
21	1	26	2	52	4	44	6	36	8	28	10	20	46	2	76	5	52	10	44	15	36	20	28	25	20
22	1	32	2	64	4	68	6	72	8	76	10	80	47	2	82	5	64	10	68	15	72	20	76	25	80
23	1	38	2	76	4	92	7	08	9	24	11	40	48	2	88	5	76	10	92	16	08	21	24	26	40
24	1	44	2	88	5	16	7	44	9	72	12	—	49	2	94	5	88	11	16	16	44	21	72	27	—
25	1	50	3	—	5	40	7	80	10	20	12	60	50	3	—	6	—	11	40	16	80	22	20	27	60
26	1	56	3	12	5	64	8	16	10	68	13	20													
27	1	62	3	24	5	88	8	52	11	16	13	80													
28	1	68	3	36	6	12	8	88	11	64	14	40													
29	1	74	3	48	6	36	9	24	12	12	15	—													

Za pošiljatve z denarjem od 50 do 100 kg
plača se še za vsak kg

I zoni II. zoni III. zoni IV. zoni V. zoni VI. zoni

| 6 | | 12 | | 24 | | 36 | | 48 | | 50

geogr. milj (I zona) 6 vin., od 10 do 20 geogr. milj (II. zona) 12 vin., od 20 do 50 geogr. milj (III. zona) 24 vin., od 50 do 100 geogr. milj (IV zona) 36 vin., od 100 do 150 geogr. milj (V zona) 57 vin., od 150 nadalje (VI zona) 60 vin.

Pri pošiljativah, katere se sprejemajo kot „Sperrgut“ treba polovico pristojbine od teže (pristojbina od vrednosti ostane) doplačati.

Take pošiljatve bi bile:

a) Pošiljatve, katere so nad 1 1/2 metra dolge.

b) Pošiljatve, katere so nad 1 meter dolge in ob enem nad

1/2 metra široke, ter manj tehtajo, kakor 10 kg.

c) Nepripravne pošiljatve, kakor: navadne košare z roči (čajne), kletke z živimi živali, mobilije, bicikli, rastline, pošiljatve s steklom itd. Sploh pošiljatve, katere zahtevajo več pozornosti, ali vzamejo neprimerno mnogo prostora:

Pristojbine za težo so:

((glej tabelo).

a) Za pošiljatve od 100 kron 6 vinarjev.

b) Za pošiljatve od 100 do 300 kron 12 vinarjev.

c) Za pošiljatve nad 300 kron 6 vinarjev (kjer šteje tudi prvih 300 kron samo enkrat).

Izračunane zneske za pristojbine od teže do 50 kg in vrednost kaže tabela.

Lahko se odda tudi vsaka pošiljatev nefrankirana, in plača pristojbine naslovnik. Te pristojbine so enake zgoraj navedenim, le pri pošiljativah do 5 kg mora še 12 vinarjev doplačati.

Ako zahtevamo povratni list (Rückschein) treba še 25 vin. dostaviti za ekspresno dostavo 50 vinarjev. Pošiljatve z povratnim listom in ekspresno dostavo mo-

rajo se pri oddaji frankirati (plačati).

Ako bi kdo želel, da se mu pošiljatev vrne, seveda dokler se še ni naslovníku dostavila, ali hoče naslov popraviti ali predru-gačiti, naj se obrne na poštni urad. Ako se je prodajalcu pošiljatev vrnila, vrnejo se mu tudi pristoj-bine, če je pošiljatev še v uradu. Je pošiljatev že odposlana, tedaj se mu odtrže znesek za pot, do kamor je pošiljatev prišla. Vred-nost spremnice se ne vrne.

Naslovnik ali njegov poobla-ščeneec sprejme pošiljatev proti po-trdilu. Ako je pošiljatev iz ino-zemstva, mora se najprvo dostaviti carinskemu uradu. In plača carino poštni erar sam, katero mu na-slovnik pri dostavi vrne. Ako na-slovnik zahteva, da carino erar ne plača, tedaj se naslovnik samo avisira, da je njegova pošiljatev pri carinskem uradu, kamor mora sam ponjo in carino plačati. Ako naslovníka pri carinskem uradu ne poznajo, tedaj naj pusti aviso le-galisirati pri županstvu. To lega-liziranje je koleka prosto. Za manipulacijo pri carinskem uradu zahteva pošta 20 vin. in dostavo 10 oziroma 20 vin., ako se po-šiljatev carinskemu uradu samo dostavi in naslovnik avisira, tedaj se doplača za dostavo k carinskemu uradu 10 vin. in aviziranje 3 vin. Pošiljatve s tobakom, knjigami, orožjem, srebrom in zlatom, mora naslovnik vedno sam pri c. kr. ca-rinskem uradu prejematí. Ker so carinski uradi le po večjih krajih, tedaj morajo pošiljatve na deželo

vedno najprej tja, kjer je bližnji carinski urad. Na Kranjskem v Ljubljano. Za te pošiljatve plačuje vedno poštni erar carino, katera se poštnemu uradu, kamor je po-šiljatev namenjena, zaračuni, in poštni urad ta znesek zopet od naslovníka iztirja.

Za zastavo pri vožnih pošil-jatvah treba plačati:

a) za pošiljatve do 5 kg 10 v.

b) za pošiljatve nad 5 kg 20 v.

Ako spada k eni spremnici več pošiljatev, tedaj se plača za naj-težjo zgoraj omenjeno svoto za vsako drugo po 10 v. (Dalje prih.)

Znižanje prvotne vloge v čekovnem prometu c. kr. poštnega hranilnič-nega urada.

Kakor se čuje, je odredil trgo-vinski minister s posebno odredbo v soglasju z ministroma financ in notranjih zadev, da se zniža pr-votna vloga v čekovnem prometu poštné hranilnice od 200 kron na 100 kron. To odredbo, ki ima namen, čekovni promet razširiti, pozdravljamo kot zelo umestno z veseljem.

O b r t.

Davčne olajšave za delavnice obrtnikov.

Poslanec dr. Gessmann in to-variši stavili so v državnem zboru v seji dne 22. oktobra letos sle-deči jeko umestni predlog:

Visoka zbornica skleni: Vi-soka c. kr. vlada se pozivlje, da predloži kar najhitreje načrt za-

kona, kateri ima namen podpirati potom oprostítve od davkov zgradbo stavb, namenjenih služiti povse ali deloma kot delavnice obrtnikom.

Kako podpira deželni odbor obrt-nike na Nižjeavstrijskem.

Nižjeavstrijski deželni odbor podelil je suróvinski zadrugi po-zlatarjev na Dunaju, učni delav-nici urarjev in gospodarski za-drugi mizarjev na Dunaju podpore v zneskih do 10.000 kron. Na-dalje je sklenil podeliti gospodar-ski zadrugi dunajskih mizarjev 70.000 do 80.000 kron brezobrest-nega v 25. letih vračljivega poso-jila v svrhu naprave potrebnih zgradb za delavnice itd., ter go-spodarski zadrugi dunajskih klu-čavničarjev za napravo delavnic za polfabrikate podeliti brez-obrestno v 25. letih vračljivo po-sojilo v znesku 50.000 kron.

Posvetovanja načelnikov obrtnih zadrug.

Taka posvetovanja vršila so se pretekli teden na Dunaju ter se je sklenilo prositi za napravo upravnega sodišča za policijske kazenske zadeve v svrhu obrambe proti morebitni policijski samo-voljnosti, in pa za preuredbo §. 110. obrtnega reda v tem smislu, da mora trgovinsko ministerstvo izdati normalni štatut za obrtne zadruge, zato, da bi se štatuti teh zadrug preosnovali jednotno.

ZADRUGA

Žitno skladišče v Pehlarju.

(Napisal Fran Pengov)

Toliko smo čitali zadnja leta o žitnih skladiščih, marsikako do-mačo sem si tudi ogledal, toda pri

naših malenkostnih razmerah nisem našel nikjer vzora, o kakoršnih so poročali naši kmetijski in drugi listi. Ker mi je slovenska Sinčaves na Koroškem preveč od rok, zato se mi tudi ni tako lahko izpolnila želja, ogledati si to popolnoma

moderno uravnano skladišče. Zato sem bil toliko bolj vesel krasnega zimskega dne februarija meseca letošnjega leta, ko mi šine nekega prostega dne v glavo misel:

Kaj, ko bi zdrčal danes na obisk g. župnika Bautingerja, pi-

satelja krasnega životopisa moravskega svetnika Dvořaka (Nemci so ga prestvarili v Hofbauer-ja) ter si ogledal ondotno slovito žitno skladišče. Rečeno, storjeno. S tovarišem Šestakom se odpeljeva z zapadno železnico.

Tam kjer se izliva reka Erlaf v mogočno Donavo, se stekajo skupaj važne cestne mreže ravno pri mestu Pehlarnu, kraju mojega potovanja. Tudi zelo živahne železne proge se križajo tukaj, ki posredujejo izmenjavanje pridelkov med rodovitno šentpolitsko ravnoto in med obrtnopridnim, gozdnatim gorskim svetom z bogatimi čedami obdarovanim.

Zato ni bilo nič posebno čudnega, ako so prišli nekateri na misel, da bi se napravilo v mestu Pehlarn kmetijsko skladišče, ki bi posredovalo nakup in prodajo žita in kmetijskih potrebščin.

Vže pred več nego petimi leti popreje se je pečal praktični kmetovalec in tedanji najemnik v Purgstalo ob Erlafi, g. Alojzij Berger s vprašanjem, kako bi se dala tudi v naših krajih napraviti skladišča in „žitne banke“ po ameriškem načinu, ki pa naj bi bila popolnoma v rokah kmetovalcev samih. S časoma se mu je posrečilo z gorečo propagando (razširjanjem svoje misli) pridobiti večji krog stanovskih tovarišev za svojo idejo (misel), ki je merila na to, da se odstrani po možnosti škodljiva oblika prekupčije in nepoštena špekulacije z žitom. Mimogredé omenjeno, imajo, to se pravi: so imeli v tem kraju otroci Izraelovega rodu vso kupčijo v svojih rokah. Zato so pa tudi vsakemu poštenemu Nižjeavstrijcu, posebno Dunajčanom, tako k „srcu prirastli“, da opazuješ to „prijateljsko razmerje“ lahko vsaki dan.

Lepi uspeh, ki ga je doseglo mej tem časom stvorjeno žitno skladišče v Trostbergu v bližnji Bavarski je še bi-

stveno pripomogel, da so se preje uresničili načrti, ki so sedaj dobili konkretno (ki se da prijeto) obliko.

1. svečana 1897. leta je imel g. A. Berger v kmetijskem društvu (ali kakor tam pravijo kmetijska kazina) v Pehlarnu predavanje ali govor o tem predmetu, ki so ga vsi navzoči z navdušenjem sprejeli in vže tedaj je bilo toliko kot gotovo, da se v Pehlarnu napravi žitno skladišče. V ta namen je napravilo nekaj posestnikov izlet v Trostberg, da bi se natančneje poučili o tamošnjih napravah in ko se je nato tudi deželni poslanec tega okraja, g. Matija Bauhinger, mestni župnik v Pehlarnu, s priznanja vredno vnemo zavzel za stvar, se je nameravano skladišče urno bližalo svojemu vresničenju. Seveda je tudi za vse dobro vneti in podjetni odbor krščanskega nižjeavstrijskega dež. zbora podjetje podpiral. Vzorna pravila za kmetijske zadruge sestavljena po deželnem zboru, kakor tudi od deželnega odbora izdelane „določbe za vkladanja in za prodajo poljskih sadežev“, so služile za podlago „kmetijski zadruzi v Pehlarnu“, ki se je ustanovila sušca 1. 1898. v ta namen, da bi napravila skladišče in ki ima danes že mnogo nad 300 udov.

Zadruga je kupila v zahodnjem delu mesta primerno posestvo pod ugodnimi pogoji. Velika ta stavba leži poleg Donave in v neposredni bližini teče tudi glavna proga zapadne železnice mimo, tako da je možno, ako bi bilo potreba, zvezati skladišče z železničnim tirom s postajo pehlarnško.

Poslopje z obširnimi dvoriščem v čveterokotu so predelali tako, da je pripravno za namene skladišča; pri tem so en del priredili za stanovanja, katerih najemščina sama toliko nese, da zamore zadruga iz nje pokrivati vse obresti in še amortizacijo cele kupne cene. Oni del, kjer so zdaj prostori za ma-

gazin in stroje, je iz močne opeke, 18 m dolg, 14 m širok, pokrit varno proti ognju, že njegova vnanjost: na sprednji podolžni strani tekoč lesen napušč za nakladanje, kakor tudi nad streho moleče odvajalne cevi za žitni prah — kažejo njegov praktični namen. Od tega napušča se pride v nadaljni prostor, ki služi skladišču kot takemu. Tu se nahaja v ločenem, bolj majhnem prostoru motor (gonilni stroj) z bencinom, močan za tri konje (3 K. M.), kateri goni vse elevatorje (polže) in stroje, dalje so tu tehtnice, (mej temi je jedna tehtnica za registrovanje) in dve odprtini za vsipanje žita, pod katerih vsako je priprava za vzdigovanje žita (pod prvo odprtino za dviganje pšenice in rži, pod drugo za dviganje ovsa in ječmena), tu se žito tehta, odpadki spravljajo v vreče i. t. d. Po lesenih stopnjicah pridem v srednje nadstropje, ki je, kar zadeva dolgost in širjavo prostora seveda popolnoma sorazmerno spodnjemu prostoru, po celem tem prostoru se vije prevajalni polž; ta prostor služi kot skladišče vže očiščenega žita in mnogoštevilne cevi, pritrjene k prevajalnemu ali transportnemu polžu omogočijo, da se žito tako po celi kašči enakomerno razdeli. Iz tega srednjega skladiščnega prostora vodijo zopet stopnjice v prostorni podstrešni oddelek, kjer stojita dva para trijerjev (čistilnikov) in strojev za sortiranje žita (za pšenico in rž, za ječmen in oves), tu gori je tudi prašna kamrica. Tudi v tem oddelku teče od konca do konca dolg transportni polž z mnogimi razdelivnimi cevkami, s katerih pomočjo se žito lahko odklada v vsakem kotu tega prostora. Pod celim skladiščem se nahaja prostorna, suha klet za shrambo krompirja in poljedelskih pridelkov; še drugje so prostori za spravljanje gnojil itd.

Kako pa se vrši celo poslovanje pri takem skladišču, bo morda kdo vprašal, ki ga mika taka naprava, ki da še le kmetom pravo

moč in oblast nad njegovimi pridelki, ki je sedaj nima. Privažanje in vlaganje žita bi se dalo v kratkem tako-le opisati:

Pripeljano blago se pred vsem stehta na veliki tehtnici in teža se zaznamuje, nato se izprazni v določeno odprtino, kakor je pšenica ali rž, ječmen ali oves, da pride do dvigovalca (elevatorja); elevator ali polž zgrabi zrnje in je dvigne navzgor do tretjega podstrešnega oddelka. Tu se najpreje v predčistilniku očisti prahu in drugih smetij in pade potem v trijer, ki izloči vse plevelno zrnje, kokalj, grahor, steklaso, strto in stolčeno zrnje, dočim stroj za sortiranje, ki pride na delo za trijrejem, loči očiščeno žito v dve vrsti. Kakor sem vže omenil, se da s pomočjo duhovitega, razpeljanega sestava transportnih polžev in razdelivnih cevok, v kateremkoli delu skladišča žito odkladati in polniti v vreče. Celo napravo elevatorjev in trijerjev je oskrbela tvrdka Haid v Stokerau.

Odpadki, ki so jih izločili trijerji, se z vrečami vred nato stehtajo, od v začetku dobljene bruto- (kosmate) teže odbijejo in tako se dobi čista ali neto-teža; ta čista teža, od katere se odšteje še 1% za vsušenje ali porazgubo, se vpiše na skladiščni listek, ki ga prejme vsak združnik, ki je blago pripeljal, in na katerega se mu pri združni blagajni izplača takoj znaten del vsote za njegovo žito. Odpadke lahko vsakdo koj vzame seboj domov, lahko jih da tudi koj zdrobiti na drobilniku, ki je nalašč za to postavljen.

Prodajo žita oskrbuje zadruga; po nekem določenem času, n. pr. na vsake 3 mesece se z dotičnimi združniki obračuna in pri tem se doplača cela svota, ki jo ima dotičnik dobiti z dobičkom vred; odtegne se le pristojbina za magacinaranje žita, ki je pa jako neznatna. Vse poslovanje se torej vrši priprosto, hitro in po ceni. Vodi je na vzgleden način deželni poslanec

in tajnik kmetijske zadruge v Pehlarnu gospod mestni župnik M. Bauhinger, ki žrtvuje mnogo časa temu podjetju, ki ima pa na strani tudi izvrstnega tajnika v osebi g. Karola Lechnerja.

Stroj za čiščenje in sortiranje rži in pšenice predela vsako uro 2000 kg, tako da se lahko vsako uro najmanj 4000 kg očisti in sortira.

Ako se nasuje 60 cm na debelo, se lahko spravi v skladišče 140 vagonov žita.

Skladišče, cela strojna naprava, kakor tudi vloženo žito, je zavarovano pri nižjeavstrijski deželni zavarovalnici.

Združno skladišče v Pehlarnu je pričelo poslovati 10. malega srpana 1898. in je bilo torej prvo in v onem času tudi edino delujoče podjetje te vrste v celi Avstriji. Od vstanovitve pa do 17. listopada istega leta se ni završilo manj nego 703 poslov.

Okoliš, na kateri se raztega delovanje tega skladišča, je precej obširen. V omenjenem času (od 10. mal. srpana do 17. listopada) se je vložilo 2100 meterskih stotov ali kvintalov žita, na kar se je takoj izplačalo 30.000 kron, v posameznih slučajih po 60% do 80% tržne cene. Potrebni opravični kapital dobiva zadruga od nižjeavstrijske združne osrednje blagajne po 4¹/₂%. Celi promet je znašal okrog 202.000 kron. Skupni nakup (superfosfat, Tomasova žlindra, olje za mazanje i. t. d., je dosegel svoto 9480 kron. Večina žita je romala po dobrih cenah v vojaške preskrbovalnice.

Kar tiče upravne stroške, jih v posameznosti ne moremo natančneje navesti. Stroški za prekladanje žita iz skladišča v vagone zapadne železnice so znašali od začetka po 10 vin. od 100 kg, so vedno manjši in je upanje, da padejo na 6 vin.

Za nakup celega združnega posloplja se je izdalo 30.000 kron,

ta vsota pa z ozirom na lego, obširnost in dobro stanje stavbe nikakor ni prevelika. Za priredbo (adaptiranje) in notranjo uredbo se je izdalo:

Stavbinska dela	12.000 K
4 trijerji in postavljanje	7.600 „
motor z bencinom (3 k. m.)	4.000 „
1 drobilnik	350 „
1 registrovalna tehtnica	320 „
1500 vreč	1.000 „
knjige in tiskovine	600 „
	<u>25.870 K</u>

k temu so prišteti še ustanovni stroški (registracija itd.) 400 „
Skupaj . 26.270 K

Denarne podpore je dobila kmet. zadruga v Pehlarnu te-le: Od nižje-avstrijskega dež. zbora 4000 K kot subvencijo in 4000 K kot brezobrestno posojilo, ki se ima vrniti v 10 rokih pričenši z l. 1903. Dalje iz Koloredo-Mansfeldovega zaklada izjemoma 2°/ono posojilo v znesku 40.000 kron; Tudi c. kr. kmetijsko ministerstvo je dovolilo enako visoko podporo kakor dežela.

Iz tega kratkega opisa je razvidno, da se žitno skladišče v Pehlarnu lepo razvija in da se ga kmetovalci zavedajoč se njegove koristi, obilno poslužujejo. Kaj pa pri nas, kjer novcev bolj potrebujemo, nego premožni kmet na Nižje Avstrijskem. Ah, pri nas le dremljemo.

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

V mesecu septembru 1901:

Hranilnica in posojilnica pri sv. Jakobu ob Savi: Prejemki 2335 K 25 h, izdatki 2293 K 18 h, denarni promet 4628 K 43 h, prejete hranilne vloge 1536 K 50 h, izplačane hranilne vloge 83 K 71 h, dana posojila — K, vrnena posojila 600 K.

Hranilnica in posojilnica v Robu: Prejemki 3871 K 21 h, izdatki 3366 K 19 h, denarni promet 7237 K 40 h, prejete hranilne vloge 1230 K, izplačane hranilne vloge 742 K 79 h, dana posojila 2623 K 40 h, vrnena posojila 140 K.

Hranilnica in posojilnica v Tomišlju: Prejemki 9430 K 20 h, izdatki 6278 K 11 h, denarni promet 15708 K 31 h, prejete hranilne vloge 4773 K 41 h, izplačane hranilne vloge 2678 K 59 h, dana posojila 783 K, vrnena posojila 2053 K.

Hranilnica in posojilnica v Kranjski gori: Prejemki 7824 K 19 h, izdatki 5514 K 11 h, denarni promet 13338 K 30 h, prejete hranilne vloge 5068 K 48 h, izplačane hranilne vloge 2965 K 08 h, dana posojila 2475 K 30 h, vrnena posojila 70 K.

Hranilnica in posojilnica v Gorjah: Prejemki 8332 K 15 h, izdatki 8285 K 52 h, denarni promet 16617 K 67 h, prejete hranilne vloge 7404 K 71 h, izplačane hranilne vloge 3833 K 76 h, dana posojila 3416 K 32 h, vrnena posojila 40 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Leskovicah: Prejemki 1888 K 62 h, izdatki 640 K, denarni promet 2528 K 62 h, prejete hranilne vloge 1347 K, izplačane hranilne vloge 140 K, dana posojila 500 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Trebelnem: Prejemki 2990 K 09 h, izdatki 2146 K 50 h, denarni promet 5136 K 59 h, prejete hranilne vloge 12 K, izplačane hranilne vloge 450 K, dana posojila 1684 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Mengšu: Prejemki 11745 K 44 h, izdatki 9027 K 56 h, denarni promet 20773 K — h, prejete hranilne vloge 6330 K, izplačane hranilne vloge 4968 K 45 h, dana posojila 1640 K, vrnena posojila 1189 K 46 h.

Hranilnica in posojilnica v Senožečah: Prejemki 1529 K 51 h, izdatki 1496 K 08 h, denarni promet 3025 K 59 h, izplačane hranilne vloge 160 K, dana posojila 280 K, vrnena posojila 1000 K.

Zvezina naznanila.

„Gospodarska Zveza“

pozivlja svoje člane, kateri so še zaostali z letnim upravnim prispevkom 2 kroni, da naj čim preje določijo ta znesek, ker bi se moral v nasprotnem slučaju uporabiti § 9 združinskih pravil.

Drugi ponavljalni kurz za knjigovodstvo hranilnic in posojilnic in kmetijskih društev bo drugo polovico meseca novembra. Natančneje v prihodnji številki.

Dabilo

na

prvi redni občni zbor

Zadružne tiskarne v Ljubljani

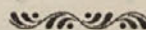
registrovane zadruga z omejeno zavezo,

ki se vrši

v soboto, dne 28. decembra 1901

ob 6. uri zvečer

v posvetovalnici „Ljudske posojilnice“ v Ljubljani, Kongresni trg št. 2.

Dnevni red:

1. Volitev upravnega sveta devetero članov.
2. Volitev nadzorstva petero članov.
3. Slučajnosti.

V Ljubljani, 5. oktobra 1901.

Provizorični upravni svet:

Dr. Šusteršič l. r., Franc Leskovic l. r., J. Vencajz l. r.

Tržne cene 20. oktobra t. l.

Na trgu v Kranju za 50 kg		Na trgu v Gorici za 100 kg	
za pšenico	K 7-75	za pšenico	K —
» rž	» 6-50	» ječmen	» 22—
» ječmen	» 6-50	» oves	» 15-20
» oves	» 6—	» turšico	» 13-20
» ajdo	» 7—	» krompir	» 4—
» proso	» 6-50	» seno	» 5—

Pozor! Gospodarji!

- „Gloria“ redilna krma za konje, zabranjuje boleznim, vzdržuje konje močne in iskre.
- „Gloria“ začimba krma za govedo, pospešuje prebavljanje, čisti kri, zboljšuje in množi mleko.
- „Gloria“ prašek za žretje in pitanje svinj, povzročuje, da svinje rade jedo, da se nabira meso in mast.
- „Gloria“ mlekarški prašek za krave, pospešuje izločenje mleka in odstranjuje napake mleka. — 1 veliki zavitek velja K 1-20, mali K 0-70, 5 kg v zavitku za poskus po pošti K 5— poslano z Dunaja.
- Barteljevo klajno apno, neobhodno potrební dodatek h krmi za mlado, molzno in brejo živino, v slučaju, da živina liže, da ima kostne bolezni itd. 5 kg za poskus K 2—, 100 kg K 22— z Dunaja.
- Rusko patentovano mazilo za usnje po pol kg K 1-10, 1 kg K 2—, 5 kg K 8—.
- Štedilni kolomaz, najfinejša kakovost, 5 kg K 1-40, 100 kg K 24—.

Navodilo brezplačno.

Miha Barthel & drug. Dunaj X.

(129) 12-2 ➡ Občuje se slovenski. ➡

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani prísrečno zahvalo za doposlane Jim stekleničice.

tinkture za želodec

in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehalim G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera krepeča želodec, pospešuje slast, pospešuje prebav- (110) 12—12 ljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri angelju“ v Ljubljani, na Dunajski cesti

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v skatljah po 12 in več stekleničic. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

C. kr. priv.
 pred ognjem in tatovi varne

blagajne
 prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic
M. Adlersflügel
 založnik Raiffeisnovih posojilnic
 Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.
 (95) 24—20

Žive velike uharice,
 volkove, medvede, divje mačke,
 ptice roparice, kakor vse vrste
 žive divjačine kupuje
G. FRANK,
 tvrdka za izvažanje žive divjačine, veletrgovina z živalimi.
 (126) 12—4 Dunaj IV., Waaggasse 12.
 Ilustrovani kupovalni ceniki z neobhodno potrebnim svetovalcem
 za lovce in prijatelje lova brezplačno in poštnine prosto.

Novo!

Podkev za goveje parklje
 patent **Zehetbauer-jev.**
 Neobhodno potrebno za kmetovalce, oskrbnike, pivovarne, žgalnice itd.
Novo!
 Poljedelska razstava v Ried-u 1901 najvišje odlikovanje s zlato svetinjo.
 Glavna prodajalca
ECHINGER & FERNAU, Dunaj XV., Neubaugürtel 7 in 9.
 Razglede na zahtevanje. (125) 10—3

Najboljša uporaba mleka! Kar največ in najfinejšega surovega masla!
 Le mogoče, če se mleku odvzame smetana po
Alfa - Separator - ju.
 500 prvih priznanj; v Parizu 1900 „Grand Prix“. 1/4 milijona takih strojev v rabi! Se lahko prenaša na planino. Vsi drugi stroji za mlekarstvo. Popolne oprave za dobivanje sirotke za roko in parno moč. Načrti, proračuni.
Akcijska družba Alfa - Separator,
 (122) 13-9 Dunaj, XVI., Ganglbauergasse 29.
 Ceniki, podučne brožure brezplačno.

Najizvrstnejši in priznано najboljši (130) 6—1

plugi iz jekla na 1, 2, 3 in 4 rezala,
brane za travnike in mah, razdeljene in diagonalne,
 poljski valarji, obročasti in iz gladke plehovine,
stroji za sejanje „Agricola“,
stroji za košnjo in žetev, za mrvo, deteljo in žito,
 grablje za seno in žetev, za obračanje mrve,
 patentovani sušilni aparati za sadje, prikuho itd.
 Preše za vino in sadje, kakor tudi za vsako porabo

stroji za mlatiti s patentovanimi valčnimi, okroglimi in mazljivimi tečaji na roko, na vital in za na par.
víteli (kupje) za naprego 1 do 6 živinčet.
 Najnovejši mlini za čiščenje žita,
trijerji, za roskanje turšiče.
 Samotvorne patentovane brizgalnice za pokončavanje grenkulje in trne uši
„Syphonia“, prenesljive
štedilne peči,
parniki za krmo, preše za seno in slamo na roko, pritrdljive in za prepeljati, kakor tudi vse poljedeljske stroje
 izdelujejo garantovano po najnovejši in priznано najboljši napravi

Ph. Mayfarth & Co.
 c. kr. izklj. priv.
 tovarne za poljedelske stroje, livarne železa in fužine na par
DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71. 750 delavcev.

Ustanovljeno 1872.
 Odlikovane s čez 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svetinami na vseh večjih razstavah.
 Ilustrovani katalogi in mnoga priznanska pisma brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se radi sprejmó.
 ~~~~~ Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku. ~~~~~

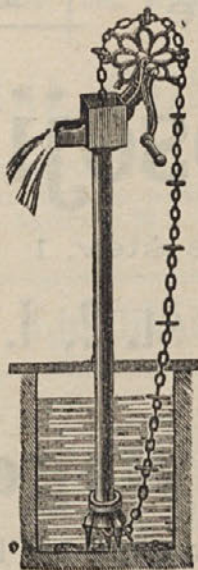

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju
gnojnice **jeziti**,
tedaj si kupi (90) 24—20

Klementovo
pumpo na verige,

katera prekosi po svoji čudo-
vito veliki izvršitvi in trajnosti
vse druge pumpe. Ta ne ob-
stoji niti iz dil ali zaklopk, niti
iz usnjatih cevij.

Nemogoče je sploh, da
bi se zamašila, zamrznila
ali polomila; veliko posest-
nikov ne izda pri 20letni upo-
rabi niti vinarja za popravo.
*Nad 3000 jih je v rabi; več
sto pohval o njih nam je došlo.*
Razpošiljam to pumpo na 6te-
denski poskus; ako bi bila pa
ta nerabljiva, vzamem jo brez
vsake odškodnine nazaj.

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobeih-Roudnici ob/L.

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20

pri Ljubljani
na lastnem posestvu.

Slov. vinogradniško društvo

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
priporoča svojo veliko zalogo

pristnih domačih vin

starih in novih

iz Dolenjske, Štajarske, Istre, Vipave in Goriške.

Vino je deloma doma prešano, isto oddaje
se v sodih in fino vino v steklenicah.

(94) 24—20

Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih
gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsako-
vrstnih semen; koroze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi
vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim
preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlomu.

Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg naprej.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
nad 6 milij. K

prilika
za
štedenje!

Denarni promet v dvanajstih mesecih
nad 24 milij. K

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče št. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:	Promet v 12 mesecih od 1. jan. do 31. dec. 1900:
6,166.217 K 86 h	24,185.294 K 76 h

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Josip Jarc
veleposestnik v Medvodah.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Frančišek Leskovic
zasebnik in blagajnik „Ljudske po-
sojilnice“.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

(115) — 14